

RENAIXEMENT

ADHERIT A L'UNIO CATALANISTA

SURT ELS DISSAPTES

VOLÉM

La llengua catalana ab caràcter oficial per totes nostres relacions inclús ab el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil y per el règim intern de la Nacionalitat Catalana y pera ser àrbitres de nostra administració.

Que siguin catalans quants á Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions é impostos per contribuir als gastos generals del Estat en la proporció que correspongui á Catalunya.

Supressió de quintes ó lloves y facultat de poder contribuir á la formació del Exèrcit del Estat Espanyol per medi de voluntaris ó diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realisa l'Unió Catalanista, tenen el dret y el dever de cooperarhi tots els catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme català, qualsevulga que siga llur pensar y sentir en matèries religioses, polítiques ó socials.

SUMARI

L'esperit patri, per *Joaquim Delclòs y Dolé*.—Esguards, per *Franc*.—La seva feina, per *A. Mercader*.—Englantines: La nostra festa, per *Josep Paloma*.—Un tros de Catalunya que's desvetlla: El Rosselló, per *M. A. G.*—Selvàtiques: El llac il·lusionari, per *J. Buigas y Garriga*.—Qüestions econòmiques: Als senyors de la santa Prudència, per *R. Casals y Peypoch*.—Envers la regeneració humana, per *Agustí Pedret y Miró*.—A Barcelona, per *Tomás Premà*.—En plena confusió patriòtica, per *J. Sanxo Ferrerons*.—De Música: La Dona d'aigua, per *C. Batlle*.—Associació Catalanista de Gràcia.—Garbellant.—Noves.—Cançoner popular: L'Hereu Riera.—Efemèrides, per *Ll. G. G.*

L'esperit patri

Aquell esperit catalanesc que tant s'havia desvetllat en tots els ordres de la vida de la nostra terra, tenim de reconèixer que, d'alguns anys ensà, ha tornat á esmortuirse.

En aquell temps, tothom qui figurava en qualsevulla llista de socis d'entitat, ó de subscripció de periòdic catalanista, s'esforçava en fer prevaldre la nostra llengua y les nostres costums, per demunt de les castellanes, ab el convenciment de que, fentho aixís, cooperava en el redressament del nostre poble, contra la tirania que'ns malgoverna.

Avui, ab tot y que'l número de gent coneixedora del moviment català es més crescut. Catalunya no ha pas avensat relativament tot quant deuria. Y es que, la immensa majoria d'individus pertanyents á Lligues, Ateneus y Centres de districte, y no solzament aquets, si que també els representants de les mateixes entitats en els Municipis, Diputacions ó Congrés, no se'n preocupen de que la llengua y les costums catalanes, son la base fonamental aont deu apoiarse la causa de Catalunya.

Y á fe, qu'es ben de doldrer; y per les raons exposades, el Catalanisme, ab tot y els seus diferents matissos (els quals per avui deurien confondre's en un de sol), si bé ha augmentat en quantitat, en qualitat, si fa ó no fa, es allà ont era.

Per lo que cal, doncs, que tots els catalanistes que no ho son pas de quatre dies, y que avui perteneixen á alguna d'aquelles entitats, tant *pràctiques* com *modernes*, procurin inculcar en els seus nous companys, que, pera esser catalanista, no n'hi há prou ab pagar la quota de soci del Ateneu, Lliga ó Centre del seu districte

y de dipositar el vot á l'urna quan arriben eleccions; es menester practicar en tot quant estigui al alcans de cada h , tot allò que'ns es propi y'ns dona caràcter; distingintnos d'aquell poble que no tenint-ne prou d'imposarnos la seva llengua, pera desfigurar més la nostra naturalesa catalana, procura que arrelin les seves costums, les quals deuen rebutjarse per esser exòtiques   casa nostra.

—Senyors regidors, senyors diputats provincials, senyors representants de Catalunya en el parlament del Estat Espanyol: vosaltres sou els primers que deb u donar exemple, obrant en aital sentit, si vol u fer honor al acta que us ha confiat el poble que represent u. Manifesteuvos sempre clara y obertament catalans en totes les vostres manifestacions. Fentho aixís, no se us podr  confondre ab les lligades de cunills de guix, qu'en els caus   la madrilenya havien actuat fins ara; fentho aixís, els vostres representats procuraran imitarvos en els vostres bons exemples, y m s que per tot, fentho aixís, far u obra pr ctica en pro de la redempció de la nostra Catalunya.

JOAQUIM DELCL S Y DOLS

Esguards

Valencia est  de dol. Ha mort son poeta. Catalunya ha perdut un bon amic. Es per aix , car llegidor, que mon esguard apareix orlat de negre.

Jo he dirigit mon esguard vers les terres llavantines. Ab religiós silenci he entrat dins la ciutat de remiscencies moresques, y baix baixet m'han dit   cau d'orella: Valencia est  de dol; ha mort el poeta En Teodor Llorente.

La Parca inexorable ha tallat el fil de sa existència y per sempre s'han clos les parpelles del cantor excels de barraques y palmeres. De son

cos ha fugit com aureneta que retorna   son niu, aquella ànima d'infant enamorada, aquella ànima que arribava fins   nosaltres, envoltada en plàcides rimes d'esquisit perfum de tarongina, parlantnos dolsament de sa terra, sens enganys, dolsament com si ens parl s de la mare. Son esperit es delectava contemplant el blau atzur de sa ciutat aimada; un goig inefable el corpenia al parlar dels temps ja viscuts, sentiment que'ns trasmet en sa bella rima:

Vora 'l barranc dels Algodins
hi h  uns tarongers de tan dols flaire
que, pera omplenar d'aroma l'aire,
no té lo mon millors jardins.
All  hi h  un mas, y el mas t  dins
dolsos recorts de ma infantesa;
per ells jo tinc l'ànima presa
vora 'l barranc dels Algodins.

Y aquest mateix amor   lo passat, el porta com ombra venerada entre nosaltres, en les festes del cinquantenari de nostres Jocs Florals, de quins ell havia sigut un any President y diferents vegades mantenedor, remembrant en aquells moments millors temps que aquell bon vellet anyorava, cercant arreu els antics companys que ab ell els compartiren y que no tingueren, com ell, el goig d'assistir   les bodes d'or de nostra gaia festa.

Son amor   sa terra, son caràcter bondadós li feu mereixer el respecte de sos germans; era sa blanca testa que   tots, amics y enemics, descubrirlos feia.

Vener m, amics, la memoria del poeta y del rem caure damunt la freda llosa que per sempre més del mon ens el separa, modesta flor que de nostre condol testimoni en s a y mormurin nostres llavis una oració per l'ànima del qu'en vida sapigué cantar tan belles coses.

El poeta ha mort. Gloria al poeta.

FRANC.

La seva feina

D'aquí poc temps anir m   cumplir una part de catalans un acte de patriotisme. Malhauradament encare no pod m dir que tots els que ho son vingu n   compartir ab nosaltres una tasca qu'es un sagrat deure que té tot home y deu imposarse.

Est c   lo segur que ser n molts els que dir n que no combregant ab les nostres doctrines tenen de permanence allunyats de tot lo que sigui la nos.

tra actuació, però aquí hi han dues maneres de veure la seva feina. Sempre y quan l'home lluita ab fé per adquirir la llibertat de la Patria, lluita per un noble fi y troba la de sí propi, però malgrat aquesta lluita tingui la fé y's converteixi per mantindre el calor d'una tendència política, les més de les voltes irrealisable, les que acaben portant un disturbi, la fé no té altre fi que malmétrel, no defensant ni la patria ni la llibertat, acabant l'individu per esser esclau de sí mateix.

La llibertat á n'el pensar com á tota actuació es lo que porta á que'ls individus adquireixin el valor cívic, y avui, tant els titulats liberals de l'esquerra com els conservadors de la dreta, no més tendeixen á una coerció, fins al extrem de barallarse per donar la *felicitat* de qu'ells tant careixen per sa manera de pensar.

A. MERCADER.

ENGLANTINES

LA NOSTRA FESTA ⁽¹⁾

Juventut, amunt els cors
qu'ha arribat la nostra festa!
no deixem passar per alt
de sant Joan la revetlla;
celebremla com cada any
mai per mai la deixem perdre
que la nit de sant Joan
es, de totes, la més bella.
Aixequem els ulls al cel;
¿no l' veieu brodat d'estrelles?
sense un núvol, sembla un mar
inondat de placidesa
y evocant sos raigs d'argent
la lluna en el espai sospesa,
mireula com riu de goig
boi petonejant la terra!
Eixa es la nit del amor,
com ha dit l'excels poeta;
es la nit tota perfums
d'eufábregues y ginesta,
menta, roses y clavells,
romaníns y mareselva;
es la nit que fá brollar
de les fonts cançons alegres;
es la nit que fa brollar
mots d'amor a cau d'orella;

(1) Poesia llegida per en Ramón Figueras en la vetllada de la «Juventut Catalanista» de Sabadell, en la qual prengué part

es la nit que ab son esclat
de rialles, cants y besos,
fa cercar al aimador
l'enamorada donzella,
ab el cor plé d'ilusions
dels ulls la mirada encesa,
y els llavis deixant vessar
poc á poc la seva essencia
com poncella que desclou
la rosada matinera
donant sortida del cor
mil promeses falagueres
entre mitj de juraments
de felicitat eterna.
Festejemla, doncs, companys,
eixa nit de maravella;
despleguem als quatre vents
nostra gloriosa ensenya;
refilém sota sos plecs
com rossinyols en l'arbreda,
y esplaiant els nostres cors
curulls d'amor y dolcesa,
entonemli la cansó
sempre nova, sempre bella,
la cansó de joventut
que dels avis hem apresat.
Després agafats de mans
enrotllém la gran foguera,
la foguera del amor
pels catalans sempre encesa
y á punt sempre de lluitar
per deslliurar nostra terra;
y al compás del fioviol
y la tenora encisera
la sardana ballarém
de les dances la més bella;
la que uneix pobres y rics,
joves, vells y mainadeta;
la que com mare als seus fills
ab paraules de dolcesa
sembla dirnos: Catalans,
tots sou germans, abrasseu-vos!

JOSEP PALOMA.

Un tros de Catalunya que's desvetlla

El Rosselló

Desde mitj segle passat en que s'iniciá el moviment nacionalista lliwerador de la nostra Catalunya—la Catalunya d'ensá dels Pirineus,—pel Rosselló espurnejava porugament el foc que aquí ens abrandava. Y air era un literat, avui un historiador, demá un poeta que s'alsaven demunt l'afran-

cesament soporífer d'aquella terra y parlaven de una llengua, una historia y una patria catalana. Però llurs paraules y llur tasca era aïllada; focs follets que desapareixien després del breu aclariment de la llengotejanta flama; però malgrat això, indicaven que hi havia quelcòm enterrat que pugnavia per ressorgir.

Actualment, quan aquí sembla temporalment adormit el sentiment patriòtic, el Rosselló es deïxonda. Una florida d'artistes es, com sempre, el llevat d'aquet moviment nacionalista.

A primers d'enguany, devant la tomba del plorat president de la «Société d'Etudes Catalanes» de Perpinyà, M. Vergés de Ricaudy, el culte rector d'Ille-sur-Tet, M. Bonafont, al donarli l'adeu «en nom dels Trovadors de Provença y Catalunya», deïa, vibrant d'amor pel Rosselló: «No pot estimar sa nació, qui no estima sa provincial!»

Cal capir ben be el concepte y la significació que l'esmentat clergue dona á les paraules *nació* y *provincia*. Com diu admirablement en Prat de la Riba en «La Nacionalitat Catalana», avans d'aplicar á Catalunya el qualificatiu que li és propi de *nació*, havèm hagut de passar pel de *regió* y encare pel de *provincia*. No devèm, doncs, estranyar que'ls nacionalistes rossellonesos donguin á la seva patria el migrat nom de *provincia*, encare tenint en compte que dintre l'Estat francès dividit en *departaments*, aquest nom ja significa un apartament de la denominació burocràtica del centralisme.

L'eminent bibliotecari de la vila de Perpinyà, en Pere Vidal, acaba de publicar nna obra titulada: «La Ciutadela de Perpinyà y l'antic castell dels reis de Mallorca», y anuncia que aquest és el primer estudi d'una serie que pensa realisar referents als monuments històrics del Rosselló y que anirà oferint á n'els seus compatricis com el rastre de la nacionalitat perduda, que deu exaltar el seu veritablement sentiment patriòtic de rossellonesos y conseqüentment de catalans. Y aquest infadigable historiador, ajudat d'altres catalanistes, el prop passat mes de Maig ha llensat á la llum pública la «Revue d'histoire et d'archéologie des Pays Catalans», notable publicació que vindrà á refermar la unitat històrica y etnològica de la rassa catalana.

A Perpinyà també's publiquen la «Revue Catalane», y desde'l mes de Novembre de 1910 la primera revista rossellonesa escrita en català, *La Veu del Canigó*, la qual porta no obstant articles escrits en francès. Y devèm fer remarcar una cosa; gairebé totes aquestes manifestacions nacionalistes — obres històriques, periòdics, etc. — venen escrites en francès, y això és degut á que malgrat que la població rural parla en català, la ciutadana, qu'és la que dona vida á n'aquestes publicacions, exceptuant la part menestrala, parla y llegeix no

més en francès; exactament com succeïa á Barcelona al comensar el nostre renaixement.

El mes passat, en una llibreria de Perpinyà—en qual vila em trobava de pas—vareig tenir una veritable alegria al veurehi una «Historia de Catalunya»; que aquesta es la pedra fonamental demunt la qual deu bastirse d'una faisó nova la renaixenta Nació Catalana. Y aquest detall em revelá tota la tasca d'aquesta colla d'incansables patriotes que treballen ardidament pera expandir la coneixensa de la seva Patria veritable—qu'és la nostra—segurs de que aquell qui la coneix, si és fill seu, se sent empés á estimarla ab tota la seva ànima, y si no ho és, sent per Ella una ferventa y respectuosa admiració.

El digne primer tinent d'arcalde de la capital rossellonesa y entusiasta director de *La Veu del Canigó*, en Horaci Chauvet, en un bell y sentit article, es planyia de la desaparició en el Rosselló de la barretina catalana, y després d'evocar son passat gloriós, acabava dient: «Ella és destinada á menys grans gestes en la nostra época; no somnia pas llunyanes conquestes; ella's limita á afirmar ab altivesa la personalitat de Catalunya devant tot el reste d'Espanya.» Mes, si com diu el cultíssim publicista, «l'últim vell embarretinat, fa anys que ha desaparegut de Perpinyà», encare pel Passeig dels Platans y les més aristocràtiques vies perpinyanenques hi passa triomfanta la blanca cofia rossellonesa, auriolant ab sa blancor l'adorable testa de la dona catalana; aquesta dona que, seguint els patriòtics concells de monsenyor Carcelade, l'actual bisbe de Perpinyà, resa y ensenya á resar á sos fills en català pera que quan vulguin dirigir-se á Deu no li fassin l'ultratge d'endressarli llurs precs en una parla imposada per homes *més forts*, postergant aquella qu'Ell y la nostra Patria ens han donada.

M. A. G.

(Seguirá).

Selvàtiques

El llac ilusori

El quefe de l'expedició pará son cavall, y cridantnos á son entorn ens digué:

—Es qüestió de no descansar ni un moment y caminar tota la nit. Hem fet molta marrada al voler passar pels turons rojos, y si á punta de dia no arrivem al campament d'Itupucumí, tindrem de demorar el viatge quí sab quan, car ha plogut pel Nort, y els rius y rierols no trigarán gaire en bai-

jar crescuts, y en aquet cas ens será del tot impossible atravessarlos.

—Teniu raó— respongueren alguns de nosaltres.—Ab aixó no hi contavem. De totes maneres, sempre'ns estimem més no acampar aquesta nit, qu' impacientarnos esperant la baixa dels rius. Els caballs no están majorment cansats, y ab la fresca de la nit fàcilment poden caminar dotze llegües.

Després d'aquesta breu conversa, cada hù tornà á ocupar son lloc y en silenci reanudarem la marxa. Ab les regnes abandonades sobre'l coll del caball y assentats en la sella recaó de la manera que trobavem més cómoda, caminavem en filera india. Els uns fumaven ó s'endormiscaven, altres meditaven, y els demás esguardavem ab atenció tot lo que al davant dels nostres ulls s'ens presentava.

Exíem d'un bosc de palmeres *mbocayá* aont la closca dels fruits ja madurs y les branques seques carrisquejaven, y entravem en un de palmeres *pindó*, del qual eixien suaus remoreigs y cants de *carurei*. Després ens endinzavem en la selva aubaga y desfilavem per entre mitj dels groixuts troncs d'*urundeí*, *guerra-ácho*, *avatitimbari* y *curupai*, arbres gegants qual brancatge forma immenses y capritxoses voltes per sota de les quals nosaltres caminavem com insignificantes formigues. Dins aquestes humitats, sentíem el tristíssim gemec del *cogohe* y qualche alarit misteriós y la fressa dels animals que fugíen al nostre pas. Y després, deixant l'arbreda y ses remors estranyes, eixíem á qualche espai descobert aont flairavem mil sentors diferents, oviravem les estrelles ruen-tejar en el cel, oíem el cant del *cururú*, un esmortuít *ric... ric... riiiie...* qu'eixia de dins la terra, y breus tocs de flauta de no sé quina au.

Per tot arreu invasions d'insectes lluminosos. Uns de llum continua que creuaven l'aire com estels errants, y altres que al volar engegaven destells com fars oceànics ó com focs d'artifici.

L'efecte que feien aquets llumets animats era magnífic. Pareixíen com si diminuts estels devallats á la terra volaíessin al nostre entorn.

Estona feia que caminavem per un d'aquets espais descoberts respirant ab delectansa l'aire embaumat d'aromes vegetals que feblement bufava, quan els qui anavem més enrera de prompte oírem un crit d'exclamació del quefe, y vegerem que'ls companys del nostre davant se paraven en sec.

—Qué passa? Qué hi há?

Tot seguit eixírem de dubtes: un llac ens havia tallat el pas.

Era un llac immens qual fi no's veia per més que escudrinyéssim els horitzons. Les aigües eren d'un color molt blanquinós; pareixíen com si per sobre d'elles s'extengués una capa de bromera, y estaven quietes, immòvils. Els estels reflexaven en sa

superfície d'una manera extranya, que jo mai havia vist.

Tots ens dolgueren d'aítal contratemps y el quefe de l'expedició es donava als dimonis. Segons ell, ens havíem perdut, car aquell llac no podia ésser altre que'l Guaná, que's troba á trenta llegües de distancia del camí que teníem de seguir. La marrada havia sigut grossa. Y com que per sa extensió aquell llac era impossible d'ésser costejat, y tampoc era convenient desfer el camí que havíem fet, decidírem atravessar-lo.

Ab aquesta intenció descavalcarem y ens disposarem á construir ab troncs d'arbre una almadia pera embarcarnoshi juntament ab l'equipatge. Els caballs aniríen nadant.

Prompte ressonaren per aquells ecos els cops de les destrals; varis troncs foren tallats; la suor brollà dels nostres fronts; les mans s'ens ompliren d'esgarrinxades, y després de sis hores de fadigós treball, donarem fi á la construcció de la primitiva y feixuga nau. Mes, pera posarla á l'aigua y creuar l'estany, necessitavem la claror del dia, car la obscuritat dificultava aquets treballs. Y tot esperant el nou dia, ens quedarem dormits, y aixís poguerem donar un poc de descans als nostres cossos.

Ja era entrada la matinada, quan la groixuda veu d'un dels guies ens despertá sobtadament. Corrents ens aixecarem pera posarnos desseguit en marxa; allí al costat nostre teníem l'almadia, qual construcció tanta suor ens havia costat, mes y'l llac ont era? Ab els ulls endormiscats esguardarem per tots els indrets cercant l'aigua blanquinosa, però enlloc descobrirem la més petita senyal d'ella.

Al nostre davant s'estenia un camp lleugerament enfonsat, pel mitj del qual lliscava murriescament y á frec de terra, un tros de boira blanca y humida, únics restes del suposat llac Guaná.

J. BUIGAS Y GARRIGA.

Questions économiques

Als senyors de la santa Prudencia

Altra volta les promeses ministerials, els afalagosos cants de la sirena centralista han posat en frisós moviment á les mal anomenades *forces vives* de la nostra terra, perque ab més malícia que bona fe, les patums d'allà dalt han presentat ab espasmosa *oportunitat*, vuit ó deu dies avans de tancar-se les Corts, un projecte de lley, pera la seva aprobació, de dipòsits francs y d'admissions temporals, la qual indubtablement és beneficiosa per l'Economia catalana, però els nostres mansois economistes han caigut en el mal de sempre, ape-

lant pera poguer conseguir que sigui llei, al fàcil exercici de la prudencia, la mare de tots els renunciaments y de l'immensa majoria de malvestats que avui dia aclaparen á la nostra estimada Patria.

Sembla extrany que aquets senyors que s'asseuen en els pinacles de les nostres entitats econòmiques, com l'immensa majoria que'ls segueixen, no obstant y tenir tanta afinitat, tanta *franquesa* si voleu, ab la gent del centre, no'ls hi coneguin les seves maquiavèliques intencions, els seus baixos instints y la seva mala fe quan simulen que volen concedir quelcòm á Catalunya. Perque si aixís no fos, ben segur que al presentar aquet projecte, ni haurien esperat ferho á última hora, pera que aixís aprofitant l'interregne de vagances parlamentaries s'olvidi una mica el citat projecte, y mentrestant ells en puguin covar altre de més enlluernador pera aixís acabar ab el recort de l'altre, ni hagueren acceptat que fos aprovat per informació pública; sabent que aixís és com pot anar al aigua, y ni tampoc hagueren remogut de sota ma les suspicacions d'aquets elements de fora de Catalunya que sempre han donat relleu exclusivista á les nostres justes y honrades reclamacions.

De sobres saben ab qui tracten els senyors satèlits de la *meseta*; be prou que la coneixen la mansuetut y la prudencial política dels senyors que se asseuen en els llocs més alts de les nostres entitats econòmiques!

Ab segones de cambi s'ha presentat aquet projecte á les Corts del Estat. A tot arreu han nascut d'ensá que hi há el Govern *demócrata* que governa, Comitès y Cassinos d'afinitat complerta á la seva política, á tot arreu menys á Catalunya, y precisament per aixó, y suposant encara que se arribés á aprobar, demanen prudencia, molta prudencia, res de soroll, els cap-pares de la nostra Economia, sens recordar qu'encara está per aprobar aquell tractat ab la República Cubana, que tant de be y tanta forsa transaccionaria donaria á tota la nostra terra.

Y jo al veurer tanta prudencia, tanta indignitat, tanta mansuetut afemellada, torno á repetir, y ho dic dolentment ab molt sentiment, que ni's farà el tractat de comers ab Cuba ni s'arribará á la aprobació del projecte de dipòsits francs, deixant apart el d'admissions temporals, que aquet solzament s'amplia ab una nova fórmula corporativa, que avans era d'incumbencia governamental, y ara, si s'aprova, ho será de les corporacions econòmiques de cada ciutat. Y no podrèm fruir d'aquestes positives ventatges, perquè els que tindrien de tenir en el seu magí un concepte digne y enlairat de lo qu'es la Economia y lo que representa á la nostra terra, no ho tenen, y per lo tant el seu esforç, la seva actuació antipatriòtica es netament negativa

per la nostra fortitut econòmica y negativa per les patriòtiques reivindicacions de la nostra estimada Patria, per la seva clara afinitat ab els que deurien considerar sempre com á enemics.

Mentres no tinguem en totes les ocasions, en tots aquells moments, en totes les nostres accions aquell sentit, aquella dignitat qu'es el nostre ésser catalá, el nostre nacionalisme, mentres totes les fraccions que en conjunt formen la nostra branca econòmica catalana no's fassin dignes d'anomenar-se catalanes obrant com á tals, no conseguirem res, absolutament res de beneficis per Catalunya, doncs sempre els nostres enemics de dins y de fora de casa, posarán en joc totes les seves infernals maquinacions pera destriarnos, desunirnos y anorrearnos, perquè tinguem present que aquest es l'ideal que coven no solzament els que avui governen la nau d'aquest decrepit Estat, sino també dels que hi esperen torn y de tots aquells que al sentir nomenar á Catalunya fan una ganyota de menyspreu.

Y tinguem present, senyors economistes de la nostra terra, que solzament despreciant les amanyagoses ofertes de que'ns vol fer present la gent del centre y en son lloc exigir ab enteresa y dignitat lo que de dret ens pertoca, sens recórrer á claudicacions ni blincaments d'esquena de cap mena, sens apelar á la prudencia que sempre teniu á flor de llavi, es com ens podrèm capacitar y arribar á n'aquell grau de cultura y de saber que no fa necessari el pidolar ni l'exigir, sino que s'imposará per sí sol l'exercici de la nostra integral Autonomia.

Solzament y únicament aixís es com se fan grans y com avensen els pobles que avui dia treballen ab dalit pera arribar á la consecució de les seves reivindicacions. Actualment, senyors economistes, Irlanda ens está donant un bell exemple á seguir.

R. CASALS Y PEYPOCH

Envers la regeneració humana

Será inútil clamar contra totes les iniquitats que's cometen en la vida?

Tindrèm que sufrir constantment aquet seguit d'atropells y d'injusticies, que no deixen gosar la vida tal com l'home té dret á gosarla?

Heusaquí dues preguntes que difícilment em serien contestades, si'm proposés tal cosa, no perquè sigui cosa difícil contestarles, que, molt al contrari, la pregunta mateixa's porta la contesta, y aquesta fora tan en armonia al sentit general del comú pensar, que unánimament sería en totes les seves parts concretada.

L'home, que ja és d'origen viciós, y s'inclina sempre al costat que menys li convé, tant per sos interessos morals com materials, és inútil parlarli de que la vida implica un sentiment que mai s'esforça en exteriorisar, com á complement indispensable al bon ordre de les coses humanes, y és que l'home sols vol saber y recordar que té á la vida drets indiscutibles que se li neguen, sense volguer saber y recordar que 'ls drets, sense 'ls debers, no tenen afirmació possible.

Clamar contra totes les iniquitats que's cometen á la vida, és una obligació forcosa que l'home no deu haver d'olvidar, á fi d'impedir aquet seguit d'injustícies qu'impossibiliten el goig de la vida.

La set de posseir un grau sempre elevat d'atribucions, en superioritat humana, pera poguer imposarse irresponsablement, és l'afirmació més evident de que l'home aspira sempre á conquerir el poder de la tirania, y veureu, no precisament als homes, sinó també als pobles, sufrir aquestes conseqüències perniciosas, qu'esdevenen quasi sempre en revoltes y fets repugnants als bons sentiments que deu haver d'exteriorisar sempre l'home.

«L'home és d'infelíssima condició», deia un pensador antic; y en Proucher de Perthos exclamava devant de les iniquitats dels homes: «Unicament l'home mata per matar, destrueix per destruir. Mai semblant cosa penetra en el cap de cap animal, que si mata, és per fam, per por, per alimentarse ó defensarse, mai per crueltat, vanitat, ni ociositat.»

Jo no negaré que aquet concepte tan pessimista del home sigui una mica exagerat, á pesar de que s'acosta bastant al modo de ser d'ell.

En totes èpoques hem vist á la forsa predominar á la raó; al débil sotmés al fort; á la justícia oscilar en sentit parcial tot desviantse del centre de gravetat en que la fiél deu mantenirse; l'odi excitar les passions, molt més que l'amor enlairant els cors y la consciència; la ma empunyar el glavi, redera del llorer, en lloc d'ovrirse en cerca del ram d'olivera, signe de la pau y del amor dels homes.

En totes èpoques hem vist als tirans actuant de deus suprems de la vida, fent moure als pobles com á remades á capritxo estúpít, y hem vist caure les testes y les cadenes humiliar al servilisme, quan un crit de redempció s'es aixecat, al flairar hermós de la vida.

Hem vist sempre á la ciencia cuidar-se no més de esbrinar els secrets y fenòmens de la naturalesa, y mai cuidar-se d'esbrinar quin és aquet secret que fa que hi hagi al mon tirans y tiranisats; que la forsa absorveixi y anuli la raó, y que mai la consciència logri veurer enfront l'ignorancia, y que'l mon hagi d'avensar entre negacions estúpides, allunyantse més cada día la realisació d'aquella vida conscient y reposada.

Totes aquestes coses que l'home hauria d'esbrinar resten ignorades, y l'home continúa esclau del mateix home; tot pren un sentit completament contrari al verdader sentit natural de les coses, y tot se transforma cap á la regressió, en lloc de formarse perfectament al progressiu concepte de fraternitat humana.

Mireus si no és contradictoria la vida, mireus si no hi há raó de clamar y rebelarse, quan, haventhi un camí planer, una part de l'humanitat s'empenya avensar entre roques.

Será inútil, doncs, clamar contra totes les iniquitats que's cometen á la vida?

Tindrèm que sufrir constantment aquet seguit de atropells y d'injustícies, que no deixen gosar la vida, tal com l'home té dret á gosarla?

No soc pessimista, tinc fe en que 'ls homes posseeixen una forsa moral qu'encare no han usat, y que poden en ella imposarse, devant de tot quant no sigui la verdadera interpretació y exacte concepte de la vida.

El día que aquesta forsa s'usi, altra será la marxa de les coses; per qué no s'usa doncs? quán l'home's determinarà en ferho!

Benhaja l'esperansa, que'ns diu que així será un día.

AGUSTÍ PEDRET Y MIRÓ.

A BARCELONA

Al redós de montanyes, arrán la mar llatina,
s'aixeca embadalida una hermosa ciutat,
de cases esblanquida com flor de tarongina
vesteix carrers jolius d'esbelta majestat.

Oh, ciutat catalana que't besa genuina
la célica alenada del mar enjogassat!
A tons jardins floreixen, d'exquísidesa fina,
poncelles oloroses que'l vent ha esbadallat.

Ciutat de bella platja, ciutat treballadora,
ciutat de gentils noies, ciutat de mos amors;
téns símbols qui embelleixen ta via encantadora,
són d'abnegats patricis, sabis y pensadors.

Reb prest d'eix sonet ritmic com lira encisadora,
els cántics qu'en llurs fibres embaumen tots els cors.

TOMÁS PREMIÀ.

En plena confusió patriòtica

Ja és un xic difícil parlar de patria y sentirse patriota en aquets temps. Jo, vos ho confesso; em creia estimar á Barcelona, á Catalunya, á tot alló qu'ens dona fesomia propia y ens crea un caràcter ben determinat; em creia, en fi, esser patriota, però veig que m'he ben errat.

Em recordo que tenia vint anys, y els discursos dels prohoms del catalanisme sempre'm semblaven aigualits; no ho sé, hi trobava un quelcóm d'indecís, de confós entre les seves paraules de tribuna y les seves veritats de sobre-taula, dites ab la major naturalitat y franquesa. Y es que jo no ho sabia que certes coses no's podien dir en plena tribuna. Are si; are, que ja he anat posant anys y experiència, ja ho he sabut que aixó de tenir dues cares y dues maneres d'obrar és una cosa de les més corrents entre'ls polítics. Y també he anat aprenent que á casa nostra casi tothom hi tira per la política. Diuen que un s'hi trova tant be quan ja hi está acostumat...

Aixís, doncs, em penso haver dit que de caragrats á Catalunya n'hi há tants com á Madrid mateix, sinó qu'els cara-girats fan com els cargols, que surten no més quan la pluja els hi convida, y á Madrid hi plou més sovint que á Barcelona, ab tota la farsimenta de ministeris y negociats que á cada dues portes hi há entre taverna y taverna.

Y vos he dit que's fa difícil parlar de patria, porque hi há moments que si'm fessin determinar d'una manera clara y concisa lo qu'és la patria, hauria de fer com els de l'avior, que contaven ab els dits per treuren l'entrellat. Y és qu'encare que un no vulgui, com que no pot tancar-se dins d'una caixa de núvia y guardar-se com una reliquia, veiaquí que avui se sent una y demà un'altra, y si no té més memoria qu'en Castelar, el cap d'haverne sentit unes quantes, ja no's recorda d'allà aont era, y ho há de preguntar á n'els del costat ó remoure una mica les conviccions que s'havien amagat avergonyides per no sentirne de tant grosses com s'en diuen.

Jo no sé si'm creureu, però puc jurarvos que lo que vos dic, jo m'ho crec com el mateix evangeli: aquell que avui no estiga políticament desorientat, és també un héroe.

Els uns que si l'esquerra, els altres que si la dreta, y els pobres qu'estem al mitj, al cor de la cosa, ens sentim ab les orelles fetes malbé de coses tan estranyes com ens diuen.

Avans, parlar d'eleccions!!... Are parlèm de robar actes ab la mateixa tranquil·litat que'l dematí prenèm la xacolata... Y és que avans ja ho veiem que parlant d'eleccions arivaríem allà aont som, y

és per aixó que no'n volíem parlar... porque no'ns agradava benejarnos ab els saltejadors de col·legis electorals.

Ves com ho deia jo, que moltes vegades un ja no sabia aont era y ho havia de preguntar á les conviccions. Perque, mireu que sortir are ab aquesta *ninyeria* de si s'ha d'anar ó no á les eleccions! Ves qui s'en recorda d'aquestes coses! Y és clar que s'hi há d'anar! Que per alguna cosa som austers y catalanisem á Espanya. Ves si n'havem guanyat de coses: avans erem catalanistes y res més que catalanistes; y are, uy Mare de Deu! si un hagués de recordarse dels partits y partidets que n'han sortit d'aixó del catalanisme. Y després dirán que no progressem! Ja ho crec, si quasi sabem tant d'enganyar al poble, al pobre poble, com aquells polítics d'ofici que's crien á l'ombra de la mentida y del saqueig de la política madrilenya.

Y prou per avui, que veig que m'hi enfondo massa, y aixó no és gaire bo per la salut, qu'en aquest mon no més s'hi és un cop.

J. SANXO FARRERONS.

De Música

La Dona d'aigua

Lo primer de tot per arribar á ser un atleta, es tenir forsa; la manera de desenrotllarla per ordenarla á un fi determinat, vé ab els anys; aixó atribuït á la música, es podria dir: en Casademont es un músic, en la seva obra ha demostrat la forsa, ó sigui l'inspiració; la manera de desenrotllarla ó lo que diríem la técnica per arribar á ser un mestre, li vindrá ab els anys.

En Casademont, al escriure *La Dona d'aigua*, ho feu sense pretensions, tal com el sentiment li dicta, sens rebuscaments ni cops d'efecte, donantho á coneixer tal com ell ho sentí, y en sortí airós, mercés á la seva fonda y sana inspiració. Però en Casademont no s'ha donat compte de que fins la poesia, tot sentintla, cal una certa mecànica pera esser feconda y qu'es de necessitat per ferla arrel·lar, y aixó es lo que manca en la seva obra.

Oh, quina obra més gran n'hauria pogut fer si s'hagués sapigut valdrer de la técnica moderna, fent ús dels grans efectes que dona l'orquestra y de que's valen els compositors moderns! No obstant y aixó, en Casademont ha demostrat posseir un gran criteri musical que'n fa esperar coses molt bones.

Tots els hermosos motius de que está plena la partitura, tenen un regust catalanesc que parla al cor; haventhi trossos forsa arrodonits, com el tercer acte, qu'en conjunt es el que resulta més inter-

ressant. També son ben hermosos, deixant apart l'obertura aont l'autor hi desenrotlla els principals motius de l'obra, el chor de donzelles, d'una frescor que encisa; la cansó de les filles y la del avi-pastor del primer acte, plenes de sentiment y tendresa; el chor de segadors del segon acte per la fermesa y fácil composició; aquest acte sens dubte fora el mellor de l'obra si en el desenrotll de la tempesta no s'hi trobés á mancar aquella mecànica de que avans parlava, mes l'obra d'en Casademont es d'un jove y ab ella ha demostrat tenir facultats pera escriure obres de més volada quan practicamente haurá après lo que no s'aprén ab els estudis; quantes coses haurá vist que posades á la práctica fan un altre efecte del que sembla quan un les escriu?

Crec qu'aquest criteri es el de la majoria del públic que ab els seus aplausos feu triomfar l'obra a Eldorado.

Tots els artistes que prengueren part en l'interpretació son mereixedors del més gran elogi per l'entusiasme ab que treballaven, ab especial la senyoreta Viñas, encarregada de la protagonista, el barítono senyor Pascual y el baix senyor Giralt (aquest últim tingué moments felicíssims); les demés parts forsa ajustades. L'orquestra, que no estigué molt segura la nit de l'estrena, millorá molt en les demés representacions. Els chors mitjanament bé.

El públic correspongué als esforços que feu el patronat per dur á terme aquestes representacions y per l'entusiasme qu'hi regná en tota la vetlla, es pogué veure qu'encara hi há qui s'interessa per la sort del nostre teatre líric.

C. BATLLE.

Associació Catalanista de Gracia

(ADHERIDA Á L'«UNIO CATALANISTA»)

Als catalans de Gracia y de tot Catalunya

Modestos elements, retrets de ja fa dies de les lluites partidistes en que ha caigut la política catalana, al aplegar-nos en l'«Associació» qu'encapsala aquestes ratlles, volèm manifestar públicament el nostre sentir y el nostre pensar, nostres desitjos y nostres aspiracions que procurarem enmotilin la obra qu'intentem realisar.

Nostres sentiments son d'amor. Amor intens per Catalunya; amor y respecte per l'honorable «Unió Catalanista»; amor y fe per les Bases de Manresa; amor també per nostres germans de catalanitat; igualment pels qui's diuen dreta com pels qui's titulen esquerra, però ab els quals, disortadament,

no podèm juntarnos per la que nosaltres judiquem fatal y estrident divisió en que actúen.

Aquesta és una de les principals causes que han motivat el que'ns unissim pera constituir l'«Associació Catalanista de Gracia»; l'absoluta disconformitat ab el procediment d'educació política; que arreu y seguit s'exerceix demunt del poble català, procediment de mútuo descrédit, de recíproca negació de catalanitat, de dissimulació y silenci respectiu dels mérits y bones qualitats que son grats á Catalunya; d'exaltació y remarcació cridanera de lo que siguen ó pugen semblar defectes y mancament envers la Patria, de befa irrespectuosa per les contraries opinions, tendint sempre á fer ressaltar en lo possible tot lo diferencial com argument pera fer prosselits, als quals no se'ls hi desperta l'amor á Catalunya sinó l'odi als d'enfront.

Nosaltres entenem que no és aixís com deu educarse, al poble. Aixís no se'l prepara pera accions de deslliuransa. Lo que's fa és condemnarlo á perpétua desavinensa, á etern desacort, impossibilitantlo pera actuacions conjuntes en les que siga necessari que Catalunya's mostri un poble compacte, únic, indestructible.

Entenem qu'és per Catalunya qu'hem de treballar tots, no pas per mostrarnos més ó menys conservadors ó més ó menys lliberals. Devant de la qüestió previa indiscutible de l'Autonomia de la nostra terra, son contraproductes, son suïcides els esforços exclussivistes. Obtingut lo essencial será l'hora de lluitar per modalitats polítiques y allavors podrem actuar de moderats fins á la reacció ó de lliberals fins á l'anarquia, sense fer mal á la causa suprema de la Patria.

Per aixó nosaltres venim á afirmar l'«Unió Catalanista», á exaltar y ajudar la seva tasca netament patriótica, purament nacionalista. Venim á portar-li nostre modest concurs en la propagació de les doctrines d'amor á Catalunya, en l'espandiment de les Bases de ses Assamblees, aont hi floreix el vér esperit de la nostra rassa; á proclamar la sobirania de nostra llengua y nostra voluntat d'Autonomia, enfront del anorreador centralisme; la reforma del régim económic per Catalunya, enfront del sistema actual de consums y contribucions á tort y á dret y sense finalitat práctica; l'implantació del servei militar voluntari dintre de Catalunya, enfront del actual de quintes y redempcions; judicant aquell més racional y democràtic que'l tan preconisat servei obligatori; la vinculació dels càrrecs públics en fills de la terra, enfront del acaparament sistemàtic de tals càrrecs per qui no sent ni parla com nosaltres y que fins moltes vegades fa riota y escarni de lo que'ns és més sagrat; la necessitat de que s'apliqui á Catalunya el producte de ses forces econòmiques; en lloc d'ha-

ver de gestionar per favor y ab humillacions la concessió d'un tros de carretera que després queda inservible per manca de consignació; l'impost progressiu demunt la renda, sots el principi de que *qui res té, res ha de pagar*, y moltes d'altres afirmacions catalanistes, sense cap dels entrebancs originats per problemes que no son oportuns en el moment actual y que tot lo més serveixen per impossibilitar el redressament patriòtic de Catalunya.

Voldríem veure l'«Unió Catalanista» convertida en lliga patriòtica, veure'ls catalans confosos dintre d'ella moguts per l'entusiasme del sentiment de Patria, y que sa Junta Permanent, formada, com are, per homes de dreta y d'esquerra indistintament, fos, per la soma de sos adherits, l'encarnació suprema del Catalanisme y la guiadora, sense interès partidista, de nostra tasca nacionalista.

Per aixó'ns hem agrupat y per aixó trevallarem. Que'ns ajudin els que pensin y sentin com nosaltres; els de Gracia unint llur esforç á nostre esforç; els dels altres indrets de la Patria ajuntantse ab aquet fi.

Visca Catalunya!!

Gracia, Juny 1911.

GARBELLANT

Els carlins y lerrouxistes han tornat á fer que la sang humana corrés malaguanyadament.

Uns y altres, ab el distintiu que's revesteixen, ja demostren la manca de cultura de que están posseïts.

La civilització y l'avens, se veu clarament que encara no ha entrat en aquets partits, que deu anys enrera semblaven destinats á desaparèixer.

Y els fets ens demostren, que l'humanitat n'hauria sortit beneficiosa.

El representant d'Espanya á Guantánamo senyor Mamerto Infanzón, deixant la penombra de son despaig oficial, un diumenge aná á donar un vol per la població y veusaquí que una bandera catalana—la del «Grop Nacionalista Radical Catalonia»—onejant ab aquell espatec de groc y vermell que reflexava 'l sol, li feu mal als ulls; cosa que's comprén en aquella terra aont... el sol hi cau tant á plom.

Y el bon Sr. Mamerto volgué fer arriar aquella bandera. Mes, oh dissort! les autoritats cubanes li picaren els dits y li digueren que si el sol li feia mal als ulls es tanqués en la penombra de son despaig oficial.

Nosaltres—ab tota la bona fe ho diem—havèm extranyat la conducta del senyor representant de Espanya á Guantánamo. De segur que algú el devia entabanar de que'ls cubans hi eren aficionats á fer arriar banderes...

NOVES

En el darrer nombre y degut á un erro de compaginació, aparegué completament barrejat y casi ininteligible l'article «A cau d'orella» de nostre company de redacció en Francisco X. Casas Briz.

Suposèm que'ls nostres lectors s'haurán pres la molestia de desxifrar aquesta errada, ocorreguda forsa contrariament á nostra voluntat.

* * *

Un bon amic, un ferm catalanista acaba de morir prematurament.

En Domenec Serdá y Simó, el jove lluitador sabadellenc, ha caigut, jove encare, víctima de traïdora y rápida malaltia.

Havia combatut al costat de nostres joventuts desde'ls primers temps del Catalanisme, á Sabadell, aont siguié sempre factor important de nostre moviment nacionalista.

Desde uns quants anys, dedicá bona part de ses energíes al estudi y expandiment del idioma internacional «Esperanto», havent traduït á aquest idioma algunes obres de nostra literatura.

La mort l'ha sorprès desempenyant un càrrec en el Comité de la «Federació Catalana d'Esperantistes», havent sigut sa darrera preocupació l'organització del Congrés d'esperantistes catalans.

RENAIXEMENT sent veritablement aquesta nova baixa y s'associa al dol de la família del finat.

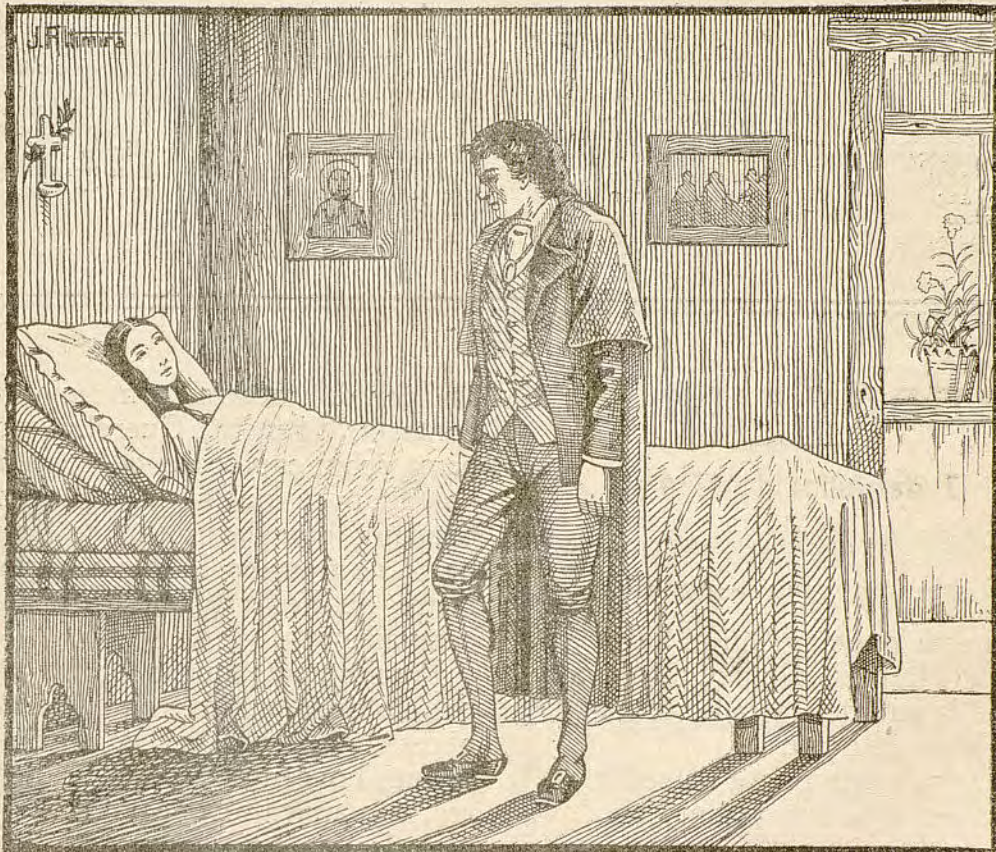
* * *

Orfeo Gracienc.—Aquesta estudiosa entitat doná la vetlla del día de Sant Pere al teatre del Círcol de Propietaris de Gracia un concert dedicat als seus socis protectors.

Baix la direcció del seu mestre en Joan Balcells executá un escullit programa en el que hi figuraven com á primeres audicions «La Mare de Deu», d'en Nicolau; «Oh, quin bon eco!», d'en R. de Lassus, y la marxa del «Tannhäuser», de Wagner, essent dites totes elles ab gran justesa y afinació, mereixenthi entusiastes aplaudiments de la distingida concurrència que omplia el local per complert.

Acabá la festa, á precés del auditori, ab el cant d'«Els Segadors», escoltats entre aplaudiments y viscas á Catalunya que duraren bella estona.

CANÇONER POPULAR

L' HEREU RIERA CANÇO POPULAR

Pe-ra Sant An-to-ni grans ba llas hi ha Pe-

ra Sant Mauri-ci tot lo poble hi va Tra la ra la ra la la Tra

la ra la la Tra la ra la ra la la Tra la ra la la

L'HEREU RIERA

Pera sant Antoni
grans balles hi ha,
pera sant Maurici
tot lo poble hi va.

Tra la ra-la la la
tra la ra-la la la
N'hi van tres donzelles,
son del Empordà
l'una diu á l'altra
y á tú qui't treurà.
Anem donzelletes,
anem á ballà
que l'hereu Riera
nos hi farà entrar.
La primera dança
la'n treu á ballà
la segona dança
la nova arribà.
—A fé hereu Riera

podes ben dançà
que la teva aymada
á la mort n'està:
tota la música
de cop va parà
—Pendonin, senyores,
que me'n tinch d'anar
que la meva aymada
á la mort n'està.
Agafa'l gambeto,
al bras se'l tirà,
agafa'l sombrero
per plaça se'n va
dona un tom per plaça
sombbrero á la ma,
se'n va dret la casa
qu'ell solia anar.
Se n'entra cap dintre
sens dirne qui hi ha

tot pujant l'escala
la sent sospirà.
—Deu vos guart Maria,
Maria, com va?
Pera mí, Riera,
molt malament va
febre nit y dia
que'm cuyda á mata.
Gira 'ls ulls en terra
se'n posa á plorà.
Que'n ploras, Riera?
no'n tens que plorà
tinch una germana
t'hi podràs casà.
Si ella no t'agrada
pe'l mon prou n'hi ha
les joyes que porto
les hi podràs dá.
A la verge del Carme

li vaig demanà
que si m'adovava
l'iré á visità.
—Pera mí, Maria
cap mes n'hi haurà.
Se'n gira d'esquena
á l'iglesia se'n va
devant d'un Sant Cristo
se'n va agenollà.
—Senyor, que m'ajudi
si'm vol ajudà
que m torni l'aymada
que á la mort n'està.
Al cap de nou dies
Maria's llevà
á les tres setmanes
se varen casà.

EFEMÉRIDES

7 de Juliol de 1714

*Arribada del duc de Berwick al campament
del exèrcit sitiador de Barcelona*

La guerra que anys ha hi havia entre Fransa y l'Imperi, tingué una treva per causa de la pau de Rastadt, firmada en el 6 de Mars de 1714.

Catalunya havia tingut de sofrir molt en dita guerra, ja que estant baix l'obediencia de l'Arxiduc d'Austria, era considerada com enemiga del rei Cristianissim y del seu net en Felip V que governava l'Espanya disputantla á l'Arxiduc; aixís es que quan sapigué, mitjansant cartes que la Diputacio de Barcelona rebé de l'Emperador y l'Emperatriu, fetxades á Viena el 28 de Mars, la notificació de la pau, cregué que la tranquil·litat tornaria á niar en les terres catalanes, ab el consegüent regoneixement de llurs furs y llibertats. Mes en aixó també fou miserablement enganyada, y lo pitjor fou que tingué de sapiguer la crua veritat per boca dels seus enemics que sitiaren á Barcelona.

Sortí d'aquesta plassa el coronel Dalmau y's traslladà al campament francès per donar l'enhorabona á llurs generals, indicantli ensemps que desde aleshores

tindrien de tractarse com amics, á lo que contestà 'l general Guerchy, qu'ell no havia rebut cap ordre de suspendre les hostilitats y que's desenganyessin els catalans, que de la pau de Rastadt res de bó ne treurien, lo que confirmà 'l ministre de Felip V que's trobava en el campament.

Precisament aquest fet fou causa de que no tinguent l'exèrcit castellà-francès necessitat de batallar en distints punts pogués concentrarse mes en nostra terra, que anava rebent promeses y bones paraules, mes no socors de cap mena, de part de l'Arxiduc, y semblà com si la pau hagués sigut lo que s'esperava pera formalisar el seti contra Barcelona.

Per aixó fer vingué el 7 de Juliol en Berwick, fill bort del darrer Stuart y el millor general que tenia la Fransa, rodejat de lo bó y millor dels militars francesos y ab 40,000 homes y 2,000 per guardarli la retirada; tot aixó per combatre contra un exèrcit de Barcelonins que casi no arribava á 10.000 homes y que's feren matar com á bous, tinguent á la fi de capitular abrusats per el número dels enemics, no sens haver deixat probes de son valor y haver admirat á tota la Europa ab llurs actes d'heroisme.

LL. G. C.